

Uliczne granie

„50 nut dla Feliksa N”

Bulwar Nadmorski w Gdyni
im. Feliksa Nowowiejskiego

23 czerwca 2019 r.
godz. 10:00 – 20:00

zapraszamy
muzyków,

instrumentalistów, śpiewaków
do udziału w ulicznym graniu

1. weź swój instrument
2. przyjdź na bulwar
3. zajmij oznaczone miejsce
4. wypełnij kartę udziału*
(do pobrania na stronie www.gdynia.pl/swietomorza)
lub odbioru na miejscu)
5. graj i śpiewaj!**

* wypełnione i oddane karty (w godz. 14,00 – 18,00) wezmą udział w losowaniu nagród, do wygrania m. in perkusyjna lekcja warsztatowa, koszulki, gadżety muzyczne, bilety. Losowanie o godz. 18,00.

** z szacunkiem dla języka polskiego i uszu słuchaczy

Bulwar Nadmorski im Feliksa Nowowiejskiego jest jednym z najpopularniejszych miejsc Gdyni. Jest odwiedzany i fotografowany przez gdynian i turystów. Powstał w latach 20-tych ubiegłego wieku w miejscu istniejącej ścieżki spacerowej, która biegła u podnóża Kamiennej Góry. Na początku lat 30-tych, wraz ze wzrostem liczby mieszkańców, umocniono brzeg wzdłuż deptaka betonową opaską, zbudowano schody i posadzono drzewa. Ścieżkę wysypano żwirem. W takim stanie bulwar przetrwał do 1949 roku, kiedy to został zniszczony przez sztorm. W pierwszych powojennych latach potocznie nazywano go „szwedzkim bulwarem”. W roku 1958 został zawiązany „Społeczny Komitet Budowy Bulwaru Nadmorskiego”, który po 11 latach, w 1969 roku, świętował oddanie bulwaru do użytku.

Od tego momentu do dzisiaj bulwar był wielokrotnie modernizowany. Powiększono plażę, osłaniając częściowo bulwar od morza, zamontowano bezpośrednie zejście, powstały lokale gastronomiczne i nietuzinkowe lampy, w kształcie plażowych parasoli.

Wzdłuż bulwaru przebiega droga dla rowerzystów i rolkarzy. Stoi też kilka charakterystycznych pomników: gdyńskie rybki, kamienny pomnik „Tym, którzy odeszli na wieczną wachnię”, a także ufundowana przez Seattle, miasto siostrzane Gdyni, rzeźba „Powrót do domu”.

Bulwar łączy marinę w Śródmieściu Gdyni redłowską z plażą półtora-kilometrowym deptakiem o szerokości 10 metrów. Jest miejscem rekreacji, wydarzeń sportowych, kulturalnych spotkań, a także plenerem fotograficznym szczególnie lubianym przez nowożeńców.

W czerwcu 1981 roku Bulwar Nadmorski otrzymał imię Feliksa Nowowiejskiego.

na podstawie Encyklopedii Gdyni, wyd. Verbi Causa.

50 lat Bulwaru Nadmorskiego im. Feliksa Nowowiejskiego

Feliks Nowowiejski wielokrotnie sam nazywał się kompozytorem - marynistą. Jego pierwszy utwór marynistyczny - Hymn do Bałtyku (z tekstem Stanisława Rybki) powstały w 1919 r. krótko po napisaniu znali i śpiewali wszyscy Polacy. I śpiewany jest do dziś. Podobnie jak pieśń Oj żeglarzu żeglujże. Opera Legenda Bałtyku, powstała z fascynacji Kaszubami ich historią i legendami. W kolejnych latach skomponował operę Kaszubi oraz liczne utwory inspirowane urodą naszego morza i narodowym entuzjazmem dla spraw morskich, a także dla rozwoju młodego miasta, jakim była Gdynia.

W pierwszym konkursie muzycznym, zorganizowanym w 1933 r. z okazji obchodów Święta Morza w Gdyni, Feliksowi Nowowiejskiemu przyznano I nagrodę za pieśń Jak szumi Bałtyk.

W 1935 roku wydał Śpiewnik morski, zawierający między innymi Hymn Kaszubski do słów Hieronima Derdowskiego. W 1938 roku stworzył uwerturę Wiatr od morza na motywach powieści Stefana Żeromskiego pod tym samym tytułem.

Na Kaszubach często spędzał wakacje letnie, bywając w Gdyni, gdzie planował osiedlenie się na stałe. Jako aktywny animator życia kulturalnego w naszym mieście, był współzałożycielem chóru Symfonia, a także Związku Literatów Polskich na Kaszubach z siedzibą w Gdyni (w 1931 roku).

Feliks Nowowiejski (1877-1946)

Kompozytor, dyrygent, organista i chórmistrz uznawany za jednego z najwybitniejszych twórców polskiej muzyki religijnej i organowej XX wieku.

Feliks Nowowiejski urodził się 7 lutego 1877 roku na Warmii, w miejscowości Wartembork (obecnie Barczewo). Już w dzieciństwie skomponował suitę tańców na fortepian. Rodzice posłali go więc do przyklasztornej szkoły w Świętej Lipce, gdzie uczył się harmonii oraz gry na fortepianie, skrzypcach i organach, a także waltorni i wiolonczeli. W 1893 roku podjął pracę w Olsztynie, w pruskiej orkiestrze pułku grenadierów. Wtedy też odniósł pierwszy istotny sukces kompozytorski – jego forte-pianowy marsz *Pod sztandarem pokoju* otrzymał I nagrodę w konkursie zorganizowanym przez stowarzyszenie The British Musician.

W latach 1898-1900 Nowowiejski pełnił funkcję organisty w kościele św. Jakuba w Olsztynie, a jednocześnie kontynuował naukę w Konserwatorium Sterna w Berlinie (organy i kompozycja) oraz Szkole Muzyki Kościelnej w Ratzbonie (w zakresie chorału gregoriańskiego i polifonii). Następnie wyjechał do Berlina, gdzie w Meisterschule Königliche Akademie der Künste (Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych) i na Królewskim Uniwersytecie im. Fryderyka Wilhelma studiował kompozycję u Maxa Brucha oraz muzykologię. Jeszcze w czasie studiów dwukrotnie (1902 i 1904) przyznano mu prestiżową nagrodę im. Giacomo Meyerbeera (tzw. Nagrodę Rzymską), w pierwszym przypadku za oratorium *Powrót syna marno-trawnego*, *Fugę* na chór i orkiestrę i *Uwerturę romantyczną*, w drugim za *Symfonię a-moll* (zaginioną) i *Symfonię h-moll* oznaczoną numerem pierwszym i nazwaną *Symfonią kolorów*. Pozyskane w ten sposób fundusze Nowowiejski przeznaczył na artystyczną podróż po Europie i północnej Afryce.

Od 1906 roku Feliks Nowowiejski mieszkał w Berlinie, gdzie działał jako kompozytor i dyrygent. W 1907 roku w Usti nad Łabą odbyła się premiera jego najsynniejszego bodaj dzieła – oratorium *Quo vadis*. Utwór ten tylko do 1939 roku prezentowany był na estradach koncertowych ponad 200 razy, w tym w nowojorskiej Carnegie Hall i na wystawie światowej w San Francisco.

W 1909 roku kompozytor osiadł w Krakowie, gdzie objął stanowisko dyrektora artystycznego Towarzystwa Muzycznego oraz występował jako dyrygent koncertów symfonicznych i organista. W 1910 roku skomponował *Rotę* do tekstu Marii Konopnickiej.

Po wojnie osiedlił się w Poznaniu i włączył w nurt odradzającego się życia kulturalnego tego miasta. W 1920 roku został zatrudniony w Konserwatorium Poznańskim, gdzie prowadził klasę organów i uczył improwizacji. Jednak już od 1927 roku poświęcił się działalności kompozytorskiej i koncertowej. W dorobku Nowowiejskiego z tego zakresu znajduje się m.in. dziewięć symfonii organowych, które sam twórca nazwał swym „testamentem muzycznym”, cztery koncerty na organy oraz dzieło ostatnie – poemat *In paradisum* (1941). W uznaniu zasług przyznano mu w 1931 roku honorowe członkostwo The Organ Music Society w Londynie.

Kompozytor współpracował z wieloma zespołami, prowadził wielkie połączone chóry. Wiele też na chór komponował. Stworzył blisko 500 utworów religijnych, pieśni i hymnów patriotycznych oraz większe dzieła na chór z towarzyszeniem instrumentalnym, takie jak np. *Kantata o bohaterze (Pogrzeb generała Bema)* do słów Cypriana Kamila Norwida na chór mieszany, mezzosopran lub alt, fortepian, organy lub orkiestrę (1939). Pisał także msze (za swą *Missa pro pace* z 1936 roku otrzymał z rąk papieża Piusa XI godność szambelana

papieskiego) i oratoria oraz pieśni inspirowane muzyką ludową. Tworzył również wielkie dzieła orkiestrowe – cztery symfonie (prócz pierwszej, nagrodzonej Prix de Rome, także *II Symfonia „Rytm i praca”* (1938), *III Symfonia* (1939/1940) oraz nieukończona *IV Symfonia*, nazwana „*Symfonią Pokoju*” ze słowami św. Franciszka z Asyżu i Jana Kasprowicza), poematy symfoniczne, np. *Beatrycze wg Boskiej komedii Dantego* (1903) czy *Pożegnanie Ellenai wg Juliusza Słowackiego* (1915) oraz koncerty na wiolonczelę (1938) i fortepian (1941). Jako dyrygent Miejskiej Orkiestry Symfonicznej w Poznaniu (1935-1939) Nowowiejski propagował dzieła Maurice'a Ravela, Alberta Roussela czy Igora Strawieńskiego, a także utwory rodzimych kompozytorów współczesnych, m.in. Tadeusza Zygfryda Kasserna, Stefana Bolesława Poradowskiego czy Tadeusza Szeligowskiego.

Wśród kompozycji Nowowiejskiego znajdują się także dzieła sceniczne, w tym opera *Legenda Bałtyku* z librettem opartym na starosłowiańskim micie (1924) i opera-balet *Wesele na wsi (Malowanki ludowe)* (1928). We wrześniu 1939 roku kompozytor w obawie przed aresztowaniem (był wszak autorem Roty i aktywnym uczestnikiem plebiscytu na Warmii mającego rozstrzygnąć o przyłączeniu tych ziem do Polski lub Niemiec) ukrył się w szpitalu sióstr Elżbietanek w Poznaniu, a następnie wyjechał wraz z rodziną do Krakowa, gdzie funkcjonował pod zmienionym nazwiskiem. W grudniu 1941 roku doznał wylewu krwi do mózgu i nie mógł już pracować twórczo. Po zakończeniu II wojny światowej powrócił do Poznania, gdzie zmarł 18 stycznia 1946 roku. Pochowany został na Skalce Poznańskiej, w Krypcie Zasłużonych kościoła św. Wojciecha.

dr hab. Iwona Lindstedt

Ciekawostki

- Imię Feliksa Nowowiejskiego noszą dziś m.in. Orkiestra Symfoniczna w Olsztynie, Akademia Muzyczna w Bydgoszczy oraz kilka szkół muzycznych, m.in. w Gdańsku, Gnieźnie, Szczecinie i Tucholi. W Poznaniu działa natomiast prężnie Towarzystwo im. Feliksa Nowowiejskiego.
- *Rota* Feliksa Nowowiejskiego została pierwotnie opublikowana pt. *Hasło – uroczysta pieśń na obchód grunwaldzki*. W wersji na 600-osobowy chór z towarzyszeniem orkiestry zabrzmiała ona po raz pierwszy 15 lipca 1910 roku w Krakowie.
- W 1929 roku podczas jednego ze zjazdów śpiewaczych Nowowiejski wykonał swój Psalm 136 *Jeruzalem – Ojczyzna* z chórem złożonym aż z 20 tysięcy śpiewaków.

tekst pochodzi z portalu muzykotekaszkolna.pl wydawanego przez Filmotekę Narodową - Instytut Audiowizualny